

Angleške grožnje o poostitvi blokade na Jadranskem morju

Ce bi nemški parniki skušali voziti med obema jadranskima obalama, jim bodo Angleži to preprečili -- Nenadni vpoklici italijanskih mornariških rezervistov

Pariz, 2. aprila. Havas. m. »Paris Soir« je objavil naslednjo brzojavko svojega dopisnika v Rimu:

»Tukaj je bilo izdano uradno poročilo, da je italijanska vlada nujno poklicala na orožne vaje deset letnikov rezervistov za vojno mornarico. Obenem so dobile vse ribiške ladje zunaj italijanskih obrežnih vod radijsko sporočilo, naj se nemudoma vrnejo v domovino.«

Havas: Iz Dubrovnika so v London dosepele nepotrjene vesti, da bo 27. nemških parnikov, ki se že od začetka sedanje vojne mude v Trstu, začelo v kratkem prevažati razno blago čez Jadransko morje, od koder ga bodo

po železnici pošiljali v Nemčijo. S tem hočejo Nemci nadomestiti zastoj, ki je nastal pri preskrbi Nemčije z balkanskimi surovinami zaradi pomanjkanja dobrih železniških zvez in zaradi preobremenjenosti jugoslovanskih železnic, po katerih gre večji del balkanskega blaga v Nemčijo.

Na to vest pravijo v angleških krogih, da bo Anglija — če bi Nemci poskusili prevažati razno potrebno blago čez Jadran — takoj odgovorila na ta poskus s tem, da bodo njene pomorske sile začele izvajati strogo kontrolo tudi na Jadranu, kakor to delajo v drugih predelih Sredozemskega morja. Nemci so lahko

prepričani, da jim bodo Angleži zasegli vse ladje, ki bi skušale kršiti blokado na Jadranu.

Seveda je pri tem veliko vprašanje, ali bo Italija pustila vmešavanje Anglije v notranji promet na Jadranu, katerega smatra Italija za izključno svoje in jugoslovansko morje. Zdi se, da so nenadni ukrepi o vpoklicu mornariških rezervistov v zvezi z italijansko odločenostjo, da nima na Jadranu nobena druga vesela nič iskati in da se bo Italija odločno uprla vsakemu angleškemu poskusu glede izvajanja ožje blokade na Jadranskem morju, s katero bi Angleži hoteli onemogočiti prevoz blaga med obema jadranskima bregovima.

Vesti 2. aprila

Sv. oče Pij XII. je včeraj sprejel v avdienco poljskega poslanika pri sv. stolici.

Holandska vlada pripravlja posebno »Modro knjigo«, v kateri bo priobčila vse proteste, ki jih je vložila pri vladah vojskujocih se držav zaradi neštetih kršitev holandske nevtiralnosti.

Po vsej Franciji bodo nocoj začeli z ljudskim štetjem, na podlagi katerega bodo potem uvedli nakaznice za prehrano.

Včeraj so se v srednjem delu Tihega morja začele skrivne vaje ameriškega vojnega brodogoja in letalstva. Pri vajah sodeluje okrog 160 bojnih ladij vseh vrst, 350 letal ter 42.000 mošt in častnikov. Vajam ne sme prisostvovati noben častnik.

Britansko ministrstvo za trgovsko mornarico je uradno sporočilo, da sta Francija in Velika Britanija do sedaj kupili v Združenih državah za 119.000 ton trgovskega brodogoja. V istem času pa je Amerika prodala nevtiralnim državam za 275.000 ton trgovskega brodogoja.

Madžarski listi poročajo, da bo v Budimpešti do potoval jugoslovanski pravosodni minister dr. Lazar Marković in da bo njegov obisk služil političnemu zblizanju med obema državama.

Sovjetsko Rusijo najbolj skrbi, da se ne bi zapletla v vojno z Anglijo in Francijo, ker bi se s tem podrl vsi njeni politični načrti. Zaradi tega bo storila vse, da ohrani kolikor toliko dobre odnose z njima in bo tudi sklenila pogodbo, po kateri bi se odrekla pošiljanju pomoči za Nemčijo. Tako vsaj trdijo francoski in angleški listi, ko napovedujejo zboljšanje razmerja med zavezniki in Rusijo.

Ameriški listi trdijo, da je nemška »Bela knjiga«, ki vsebuje podatke o tem, kako da so veslele in celo Amerika hujskale Poljsko na vojno, ponarejena, o čemer prča poleg drugega nemogoča poljsčina v priobčenih listinah. Po slabem jeziku v njih se vidi, da jih ni sestavljaj Poljak, kaj šele izobražen poljski diplomat.

Finska vlada je morala v vojni poskrbeti za preselitev 550.000 oseb, po večini žensk in otrok, ki so bežali z krajev, katere so prišli osvobodjevali Stalinovi najemniki.

Zadnji govor sovjetskega zunanjega ministra Molotova je Italijo popolnoma odbil od Rusije, ker je Molotov v njem jasno povedal, da se bo Rusija še vmešavala v balkanske zadeve, ko je dejal, da Sovjeti ne priznajo Besarabije Romanom.

Nemški poljedelski minister dr. Darré se bo udeležil začetka mednarodne kmetijske razstave v Budimpešti, potem pa bo obiskal še Jugoslavijo in Italijo in se dogovarjal o pospešitvi preskrbe za Nemčijo.

V dvanajstih urah iz Amerike v Evropo bodo lahko letela ameriška letala vrste Super Clipper, je dejal newyorški župan La Guardia včeraj, ko so slovesno izročili prometu novo letališče pri New Yorku.

V soboto je v Nankingu prevzela posle nova »kitajska« vlada, ki jo je po navodilih Japoncev sestavil Vang-čing-vej. V novi vladi je minister tudi japonski general Abe, ki bo dejanski voditelj te vlade. Kitajska narodna vlada, ki ji predseduje maršal Čangkašjek, je Vang-čing-veja odklonila, prav tako stališče pa je do nje zavzela Amerika ter evropske veslele.

Francoski propagandni minister Frossard je včeraj dopotoval v London in bo imel z angleškim propagandnim ministrom važna posvetovanja o sodelovanju angleške in francoske propagande ter s cenzurnimi oblastmi.

Romunski kralj Karol je včeraj sprejel našega trgovskega ministra dr. Andresa, ki se je udeležil ustanovitve romunsko-jugoslovanske trgovinske zbornice.

Angleška vlada bo danes dala v obeh zbornicah izjavo o pomenu sklepov, sprejetih na zadnji seji angleško-francoskega vrhovnega vojnega sveta.

22.000 italijanskih delavcev bo v aprilu odšlo v Albanijo, kjer hočejo Italijani pospešiti izvedbo nekaterih važnih del.

Finska vlada je sklenila na polotoku Hariju postaviti novo mesto, ki se bo imenovalo Viipuri. Vanj bodo naselili vse prebivalstvo, ki se je umaknilo iz starega Viipurija, katerega so Finci morali izročiti boljševikom.

Spet so enkrat prelomili besedo Sovjeti, ki so finško mesto Sortavalo zasedli 48 ur prej, kakor pa je bilo določeno v mirovni pogodbi. Dobro znamenje za to, kako mislijo držati druga važnejša določila in obljube.

Italijansko časopisje veliko razpravlja o preskrbi Italije s premogom. Nemčija se je Italiji pred kratkim zavezala, da ji bo po železnici poslala letno 12.000.000 ton premoga. Zdi se pa, da so nastale precejšnje težave, kako naj nemške in italijanske preobremenjene železnice to nalogo izvedejo.

Nemška poročila o včerajšnjih letalskih bojih nad francosko fronto trdijo, da so Nemci pri enem samem spopadu sestrelili sedem francoskih lovskih letal. Francosko poročilo pa pravi, da sta bili sestreljeni samo dve njihovi letali in da se je en letalec rešil s padalom. Včeršnje nemško poročilo pa pravi, da so Nemci sestrelili tri francoska letala.

Iz Kopenhagene poročajo o veliki letalski bitki v Severnem morju, o kateri je poročal daneski parnik, ki vozi med Dansk in Eisbergom. O izidu te bitke ni nobenih poročil, ker ta parnik ni prispel v Eisberg, niti ni dal nobenih nadaljnjih poročil. Boje se, da je parnik postal žrtev letalskih napadov.

Nemško razočaranje nad zvezo s Sovjeti

Zaradi neuspešnosti te zveze naj bi bil položaj zunanjega ministra Ribbentropa močno omajan

Zürich, 1. aprila. b. Nevtiralni opazovalci v Berlinu poročajo, da je položaj nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa pri Hitlerju zelo omajan. Trdijo, da je kancler Hitler v soboto imel tako imenovani raport, ki sta se ga udeležila poleg Ribbentropa tudi maršal Göring in Hitlerjev namestnik Rudolf Hess. Ribbentrop je moral dati Hitlerju pojasnila glede svojih zunanje-političnih neuspehov. Državni kancler Hitler je bil zelo nerazpoložen in Ribbentrop je bil zapustil njegovo pisarno ter je bil pri odhodu zelo potrt. Kancler Hitler je Ribbentropu očital neuspeh zveze med Rusijo in Nemčijo. Trdijo, da je Hitler očital Ribbentropu naslednje:

1. Zaradi zveze s Sovjetsko Rusijo je morala Nemčija opustiti svoja najvažnejša protiboljševiška načela;

2. zaradi zveze s Sovjetsko Rusijo je Nemčija izgubila svoja najboljša prijatelja, Italijo in Japonsko;

3. zaradi takšne politike so se Sovjeti utrdili na Vzhodnem morju;

4. Nemčija je zaradi sovjetsko-finskega spora izgubila svojega najstarejšega prijatelja — Finsko;

5. Molotov je v svojem zadnjem govoru izjavil, da Sovjetska Rusija zasleduje samo svoje lastne koristi in ne bo nikdar postala orožje kakšne tuje politike.

Nov pritisk vojskujocih se držav na Švedsko in Norveško

Anglija in Francija bi hoteli preprečiti Nemčiji preskrbo s švedsko železno rudo

Berlin, 2. aprila. m. Berlinski politični krogi zatrjujejo, da pomeni zadnji govor angleškega mornariškega ministra Churchilla napoved novih ukrepov, ki jih bosta Velika Britanija in Francija izdali proti Švedski in Norveški, da bi preprečili dovažanje železne rude iz Skandinavskih držav v Nemčijo skozi norveške obrežne vode. Trdijo, da je treba pričakovati nove kršitve obalnih vod skandinavskih držav, pri čemer bosta sodelovali obe zavezniki: mornarici. Britanija bo obvestila švedsko in norveško vlado s posebno spomenico o sklepu, da bo poslej za vsako ceno preprečila izvažanje železne rude iz Švedske v Nemčijo. V tej spomenici bo Velika Britanija odkrila. V Berlinu z zanimanjem pričakujejo današnjo Chamberlainovo izjavo v parlamentu, ker so prepričani, da bo Chamberlain prav gotovo govoril o tem vprašanju. Nemški odločujoči krogi zatrjujejo, da Nemčije ne bo prav nič omajalo, da ne bi z enakimi učinkovitimi sredstvi odgovorila na te napade. Prav tako zahteva Nemčija od skandinavskih držav, da ne popuste pred pritiskom Velike Britanije in Francije.

Stockholm, 2. aprila. Stefani. Anglija je s pomočjo Francije te dni močno pritisnila na vlado v Stockholmu in Oslu, da bi ju prisilila sprejeti mnenje zaveznikov glede nadzorstva nad švedskimi in norveškimi teritorialnimi vodami, s čimer bi se poostila blokada proti Nemčiji. Švedska in Norveška sta odločno od-

klonili zahteve zaveznikov. V skandinavskih državah stalno raste nezadovoljstvo proti Angliji in Franciji. Švedska med tem časom izpolnjuje svoje oboroževanje, posebno pa protiletalsko topništvo.

Weygand pri predsedniku francoske vlade

Pariz, 1. aprila. m. Vrhovni poveljnik zavezniških sil na bližnjem vzhodu, general Weygand je bil včeraj sprejet v avdienci pri predsedniku francoske vlade Paulu Reynaudu. Nč niso objavili, o čem sta se razgovarjala. Ijegova prisotnost v Parizu je bila odkrita šele zvečer, ko je bil sprejet od predsednika vlade. Njegovi avdienci se pripisuje velika važnost, ker je bil sprejet takoj po končanem francosko-angleškem vojnem posvetu.

Vlak mu je odrezal nogo

Kresnice, 1. aprila.

Snoči se je na postaji Jevnica zgodila železniška nesreča, ki bi skoro zahtevala smrtno žrtev. 30letni železniški delavec Jože Zavrl, doma iz Črenskih poljan, se je okrog pol 10 pripeljal z vlakom, nato pa krenil ob progi proti domu. Ko je bil nekaj sto metrov iz postaje, je pripeljal za njim tovorni vlak. Zavrl vlaka najbrže ni slišal ali pa se ni znal v trenutku znajti. Vlak ga je zgrabil, ga vrzel in mu odrezal desno nogo nad gležnjem in jo zlomil še pod kolenom. Kmalu nato je prišel železniški čuvaj, ki je našel ponesrečenca in poklical ljudi, da so Zavrla obvezali. Ponoči so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Čuden slučaj je, da je pred približno 10 leti skoro na istem mestu vlak povozil delavca Antona Rusa iz Jevnice. Hoja ob ali na železniški progi je zmerom nevarna.

Dvoje volitev

V nedeljo so bile v Banjaluki volitve v kmetijsko zbornico vrbaske banovine. Kmečko demokratska koalicija (SDS in HSS) je nasloplila skupaj z zemljoradniki, razen v okraju Dvor, kjer je Samostojno demokratska stranka nastopila samostojno. Svoje liste sta postavili JRJ in skupina Boža Maksimoviča v Bosanski Krupi. Na volitvah je zmagala skupna zemljoradniško-kmečko-demokratska koalicija v 14 okrajih, SDS pa v 1 okraju. Boža Maksimovič je zmagal v enem in JRJ v šest okrajih. S pomočjo HSS so se zemljoradniki močno ojačili. V Bosanskem Novem bodo volitve prihodnje nedelje, ker do dneva volitev ves material še ni bil pripravljen (!). — V Mošurinu so bile občinske volitve v nedeljo. Lista samostojne demokratske stranke je dobila 500 glasov, lista JRJ pa 268 glasov.

Naročajte in širite
Slovenski dom!

Važen govor predsednika vlade senatorjem JRJ:

Preureditev države je treba izvesti do konca

Belgrad, 2. aprila. o. Predsednik vlade Cvetković je včeraj imel obsežen politični govor na sestanku senatorjev JRJ. Sestanka se je udeležilo tudi pet ministrov in 45 senatorjev. Po začetnih besedah predsednika dr. Antona Korošca je povzel besedo Cvetković in med drugim dejal, da hoče senatorje seznaniti z glavnimi črtami državne politike zaradi pravilne presoje. V zadnjih desetih letih sta v naši politiki važni razdobji od 6. januarja 1929 do smrti kralja Aleksandra, potem pa vlada dr. Stojadinoviča. Ta vlada naj bi odpravila diktatorski red in rešila hrvatsko vprašanje. To je poudaril tudi dr. Stojadinovič v nastopni izjavi.

Toda dr. Stojadinovič je potem krenil od te naloge in ubral pot proti fašizmu. Po decembrskih volitvah 1938 je zaradi tega, ker ni hotel iti za Stojadinovičem in zaradi notranje politike, stopil iz vlade dr. Korošec. Navzlic volitvam, ki so dale Stojadinoviču večino, je volilni izid pomenil, da je v državi zmagala misel o sporazumu s Hrvati. Dr. Stojadinovič tega ni maral videti in je pripravljal razne ukrepe o preganjanju neljubih političnih osebnosti. Hrvati so bili vsi proti njegovim politikam, tako da je bilo treba hrvatsko vprašanje najprej rešiti. Ta naloga je bila zaupana Cvetkoviću, ki je sklenil sporazum in s tem odprl pot za demokratizacijo države in ureditev vseh notranjih vprašanj. Hrvati so dobili svoje ozemlje in pravico, da na njem gospodarijo. Vse, kar so Hrvati

dobili, ni nič okrnilo moči celotne države. Moč in veličina države ne bi bila trpela, če bi bili šli po tej poti naprej in preuredili še druge pokrajine v državi. Ta pokrajina se mora izvesti. Greh je misliti, da nas notranje meje ločijo, kajti vse te meje so v okviru skupne domovine. Ko bo notranja preureditev izvedena do konca, bo imela država popolnoma drugo sliko.

Do temelja bomo spremenili našo notranjo ureditev in sicer na boljše. Ta prizadevanja podpirajo tudi najvišja mesta.

Stranko JRJ so ustanovili voditelji radikalov Aea Stanojevič, dr. Korošec, dr. Spaho in dr. Stojadinovič, ker so si bile njihove stranke zelo blizu o sodbi glavnih državnih vprašanj. Toda kmalu po ustanovitvi so se začele spletke za razbičje te stranke, čeprav je pri zbiranju radikalov treba smatrati JRJ kot glavno skupino. Ta politična organizacija bo živela še dolgo vrsto let.

Delo vlade je v sedanjih razmerah zelo težko, ker je treba ohraniti navzlic tuji propagandi strogo nevtiralnost. S sodelovanjem dr. Mačka je bilo veliko storjenega za državno brambo. Zaradi težkega zunanje položaja je morala sprejeti nekatere važne gospodarske ukrepe, ki so potrebni zaradi izpolnitve državne obrambe. Poglavitna naloga vlade pa je vseeno urediti notranje razmere. Vlada ne sme samo obljubljati, marveč bo svoje obljube tudi držala.

Sodobni Robinzoni

Skoraj neverjetno je slišati, pa je le resnica, da Sredozemsko morje, ta najbolj zavzeta trgovska pot v Evropi, še do danes ni dočela preiskano. Jadransko morje ima še več malone nepoznatih otočkov in tudi v Egejskem morju je nedavno grška admiraliteta po opravljeni reviziji zemljevida »odkrila« kakšnih štiri sto majhnih otokov. Neki posebeži, ki se hočejo izogniti preskušnjam civiliziranega življenja in njegovih težav, si kratko malo izberejo ali oni teh otokov ter si postavijo na njem svoj novi dom.

Tako živi na primer Pavel Hartmann, po rodu Nemec, že nad dvajset let na skalnatem dalmatinskem otočku Branju. Naselil se je bil na njem, ko se je razbila ladja, na kateri se je s svojimi tovariši vozil v bližini otoka. Ko so mu prihiteli na pomoč ljudje z dalmatinske matične obale, je brez nadaljnega njihove pomoči odklonil. Zgradil si je majhno kočico in si uredil okoli nje velik zelenjadni vrt. Morje in ta vrt mu dajeta hrano. Dvakrat na leto odvedla na matično obrežje, da si nabavi tiste življenjske potrebščine, ki jih ne more dobiti na otoku, predvsem obleko. Ko pa si vse potrebno nakupi, se vrne spet nazaj na svoj otoček in se ne briga več za svet okoli sebe. Samo včasih poleti ga obišče kakšen radoveden turist, kateremu samotar razkaže svojo kočico in mu pripoveduje svoja doživetja.

Francoz Jean Duvivier pa živi na nekem majhnem otočku, ki se imenuje Itos in leži v bližini grškega otoka Samosa. Duvivier je dezertiral med svetovno vojno iz francoske armade in je živel v Italiji, dokler se ta ni pridružila zaveznikom. Ko pa je Italija zgrabila za orožje zoper Avstrijo in Nemčijo, se je začel Duvivier razgledovati za novim zatočiščem in se naposled zatekel na Itos. Kot dezertir je bil obsojen na smrt v odsotnosti,

po sklenjenem miru pa so mu njegovi sorodniki od francoske vlade izprosil pomilostitev. Med tem pa se je mož tako privadil svoje otočne domovine, da se ni več hotel vrniti na Francosko.

Drug Francoz, Corin po imenu, po poklicu slikar, si je izbral za svoje zatočišče otoček Latake, ki leži samo nekoliko milj od Itosa. Tam si preganja čas s slikanjem prirodnih lepot otoka in morja in prodaja svoje slike bodisi na matični obali ali pa turistom, ki prihajajo kdaj pa kdaj k njemu na otok.

Človek z nepoznanim prejšnjim življenjem Johann Wagner, ki je prej stanoval v Berlinu, se je naselil na skalnatem otoku Kithi, ki ne meri več kot 2400 stirijskih čevljev. Danec Karel Ericson izjavi vsakomur, kdor ga po tem vpraša, da je zapustil svojo domovino, ker ga je bila njegova žena Ksantipa k temu prisilila. Ta čudak živi na nekem otočku blizu Dubrovnika. Njemu nasproten čudaški tip, bivši lastnik nekega berlinskega hotela, ki živi na nekem drugem otočku v bližini, pa je odšel iz svoje domovine, ker mu je bilo po smrti njegove nad vse ljubljene zakonske družice življenje v civiliziranem svetu nezno. Dva avstralska zakonca stanujeta na drevnem bogatem otoku južno od Halkidike. Ta dva imata stik s celino po majhni elektrogeneratorski postaji, po radijskem sprejemniku in obsežni knjižnici. Tudi ta dva sta odrinila iz Avstralije, ker sta se bila naveličala civiliziranega sveta. Prvak teh modernih Robinzonov pa je nedvomno Londončan A. Kennedy, ki živi na jadranskem otoku Logoru. Njegovo robinsonstvo ima odličen sodoben stil. Ima krasno moderno vilo, goji lep angleški vrt in ima izbornu urejeno igrišče. Ta dva zakonca se tako bojita za svojo svobodo, da sta si svoj otoček zavarovala z bodečo žico, da ju ne morejo motiti nezaželeni radovedni obiskovalci.

Vihar, ki je ruval stoletna drevesa. — Državo Illinois v Sev. Ameriki je obiskal tornado in si v mestu privoščil takšno razdejano.

Kdaj so iznašli »nevtiralnost«

Človek bi mislil, da je beseda nevtiralnost, ki ohranja nekatere dežele miru in kjer ne grmijo topovi, čeprav je ta mir bolj ali manj šibkih nog, da je ta beseda nastala v letih vojne 1914—1918.

Stara legenda pa pravi, da je že drugi človek, ki je prišel na svet, bil pripravljen na pretep s prvimi in ko je prišel še tretji, ta pa je bil bolj pameten in je hotel živeti v miru. To je bil prvi nevtiralec. In pravna, uradna nevtiralnost, takšna, kakršna so po mednarodnem pravu v začetku sedanje vojne razglasili, morda kaže zabrisane odseve tega prvega predzgodovinskega nevtiraleca, ki je bil pameten in je hotel že tako kratko življenje preživeti v miru.

Torej pravo nevtiralnost, to se pravi besedo po smislu in pravni zamisli iz katere izvira, najdemo v 17. stoletju, v stoletju, ki je tako bogato na najrazličnejših dogodkih. Definicija besede je holandskega porekla in moramo njen pomen vsaj po smislu pripisati Hugonu Grootu. Po Erasmusu, znanem holandskem humanistu, ki je že v svojih »Pogovorih« proročal nevtiralnost in neke vrste Zvezo narodov — katere klavno vlogo je menda tudi že stulil — je 50 let pozneje Grotius — pod tem imenom je najbolj znan — napisal knjigo, v kateri čisto s pravnega vidika razpravlja o nevtiraleh. Ta knjiga je bila posvečena Luviku XIII. Knjiga je postala tako pomembna, da je bila prevedena v vse evropske jezike. V njej najdemo že besede »vojskujoče in stavek: Nevtiralna država ne stoji na nobeni strani vojskujoče se države proti drugi, ampak se smatra, da je nedeljiva prijateljica obeh.

Zgodovina pa nam je pokazala, da je morala ta teorija v teku stoletij prestati marsikateri sunk. Celotni veliki pacifist sam, ki je preživel precej vojska in se je vedno trudil, da bi vse dogodke nepristransko opazoval, je lahko videl svojo nevtiralnost v nevarnosti. Ker je prevroče zagovarjal svoje prepričanje, so ga zaprli, pa se je srečno izmazal. Odšel je v Francijo, kjer ga je sprejel Ludvik XIII. in mu dal pokojnino ter se mu tako oddolžil za knjigo, ki mu jo je bil pisec posvetil.

Največja letala

Letalske tovarne Douglas v Kaliforniji gradijo nov tip bombnikov za ameriško vojsko. Vojno ministrstvo USA pa si na vse načine prizadeva ohraniti skrivnosti teh novih strojev.

Vendar pa so se kljub temu izvedele nekatere podrobnosti, ki povedo, da gre za kopno letalo, katerega dimenzije so fantastične. Novi tip vojnega letala bo v resnici največje letalo na svetu. Razpetina kril bo znašala 70 metrov, teža pa okrog 60 ton. Dosedaj največja letala v Ameriki (tipa »Clipper«) imajo razpetine kril 50 metrov in 40 ton teže.

V začetku je bilo zračnemu velikanu namenjenih 6 motorjev. Med konstrukcijo letala pa se je pokazalo, da zadostujejo štirje in sicer bo imel vsak motor po 2000 KS. Letalo bo oboroženo s protiletalskim topom kalibra 37 mm in z večjim številom streljcev. Poleg tega bo lahko naložilo še 20 ton bomb. Akcijski radij bo znašal okrog 9000 kilometrov, hitrost ni znana.

Prvi tak velikan bo izdelan še letošnje poletje, nakar ga bodo izdelovali v serijah.

Zakonska sreča. »No, kako je, odkar si oženjen?« — »Hm, kako? Ko sem se ženil, sem govoril samo jaz in je ona poslušala. Ko sem se oženil, je govorila ona in sem jaz poslušal. Sedaj pa govoriva oba, poslušajo pa sosedje.«

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 2. aprila: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Zivalstvo v naših vodah (g. prof. Rafael Bačar) — 12 Po domače (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Vsa kemu nekaj (Radijski orkester) — 18.40 Čestčenje — bistvo religije (g. Fr. Terseglyav) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Ljubljanska medicinska fakulteta (dr. Božidar Lavrič, Ljubljana) — 19.40 Objave — 19.50 Gospodarska poročila in nasveti (g. Drago Potonik) — 20 Akademski pevski kvintet — 20.45 Koncert Radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Harmoniko igra g. Edvard Kovač.

Drugi programi

Torek, 2. aprila: Belgrad: 20.40 Filh. konc. — Zagreb: 21 Ork. in vok. konc. — Bratislava: 21 Simf. konc. — Praga: 20.45 Ork. konc. — Sofija: 20 Kom. konc. — Beromünster: 20.15 Simf. konc. — Budimpešta: 19.30 Ponchellijska opera »Gioconda« — Bukarešta: 20 Simf. konc. — Stockholm-Hörby: 20.45 Orgle. — Trst-Milan: 21 Simf. konc. — Rim-Bari: 21.30 Laska gl. — Florenca: 21 Donizettijeva opera »Odklovanke« — Oslo: 21.30 Ork. konc. — Sottens: 20.30 Igra.

Razstava molka

V nekem kraju v Franciji so priredili razstavo o molku. Pobudo za to je dal nek admiral. Tam si lahko bral takale gesla:

Molčite, sovražnik je povsod, v pristanišču in pri vas doma. Nato pa se je na zidu prikazala ogromna senca: Molči, tudi zid posluša. Bodi buden na morju in molči na suhem. Geslo zaledja je: delati in molčati. Na suhem ne govori, z blebetanjem jih ubijaš na morju. Če nič ne veš, potem ne gozbečaj, če pa kaj veš, potem si deni na usta ključavnico. Kako moreš govoriti o obzirnosti drugih, če je pa sam ne poznaš. Ena preveč izgovorjena beseda, tisoč mrtvih. Francoski narod! Če hočeš podpirati obzirnost in molk, potem bodi obziren in molčeč. Kadar ga zvrne polič preveč, tedaj samemu sebi ne zaupaj. To je najnevarnejša prilika, da pogubiš veliko vrlih dečkov na ladji.

Neka slika je predstavljala mornarja s stisnjenimi ustnicami. Skozi pa je imel vrvice. Napis spodaj: zaponka.

Druga slika: dva mornarja sedita v gostilni in se pogovarjata: čim bolj bomo molčali, manj bo mrtvih.

Tretja slika: naslanje je znan državnik, okrog njega vse polno ušes. Napis spodaj: Psi! Psi! če hoče, da bo sovražnik padel.

Četrta slika: ladja se potaplja. V daljavi so mornarji, ki pijejo in se pogovarjajo: Ne zaupajte samim sebi, kajti vino dela človeka zgovornega. Molčati se pravi služiti domovini, čevkati, izdajati jo. Včasih so rekli, da molk dolgočasi, sedaj pa velja: govorjenje ubija. Če znaš molčati, potem znaš tudi umreti.

Je pa še mnogo drugih takih »pregovorov« kot: Odprta usta — odprt grob. Razstava je bila vsakakor posrečena in tudi za nas ne bilo naravno, če bi si jo ogledali.

Čudna imena

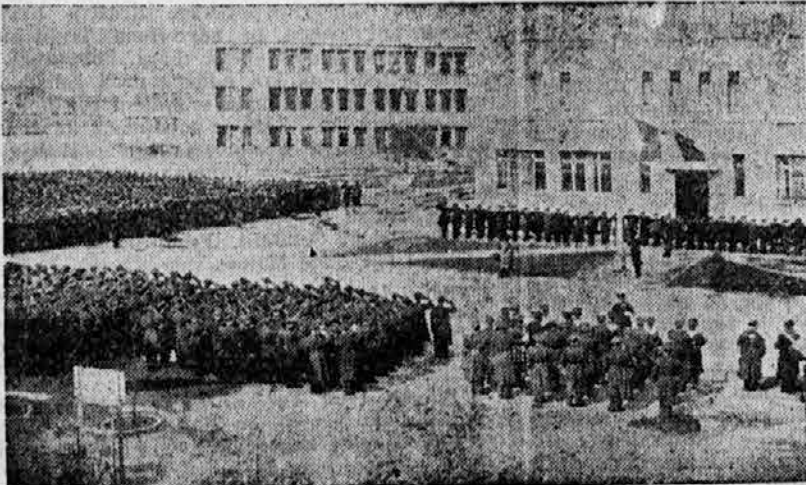
V Severni Ameriki je večje število vasi, ki imajo kaj čudna imena. Tako se n. pr. imenuje neko naselje »Ono«. V angleščini kot ime ne pomeni to ničesar, toda ko se besedo razdeli na zloge in izgovori: »O no!« pomeni to: »O, ne!« In zakaj se imenuje ta vas tako? Pred sto leti so se njeni stanovalci sestali, da bi svoji vasi dali primerno ime. Toda vsa imena, kar jih je predlagal predsednik občine, so vaščani odklonili z »O, no!« To je, nočemo tega imena. Tako je ostala vas tudi takrat brez imena, sosedji pa so se jim posmehovali in jih zbadali z »O, no!« Na ta način je vas dobila to čudno ime.

Toda to ni vse. V Ameriki so mesta, ki se imenujejo: Dežnik, Nesreča, Mumija itd., nobeden pa ne ve razložiti, kako je do tega prišla. Najlepše ime pa ima vsakakor neko mesto v Pensilvaniji: »O. K.«, izgovarja pa se OKE, kar pomeni po naše: »Vse je v najlepšem redu.«

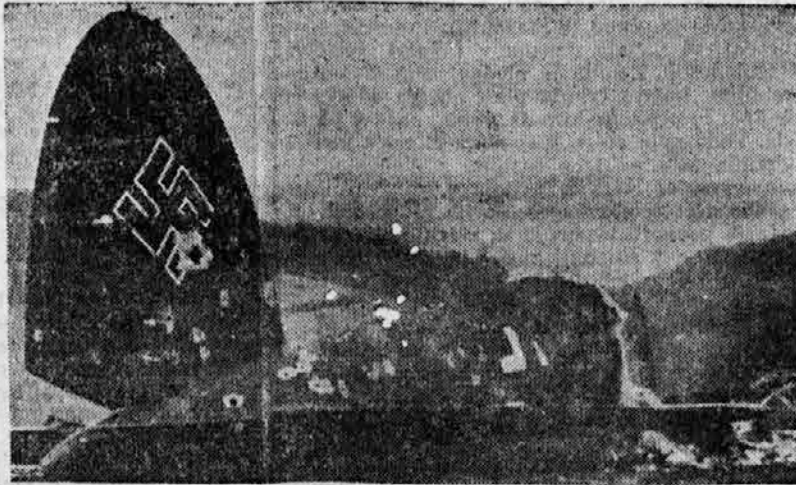
Potemkinova razsipnost

Knez Potemkin, miljenec carice Katarine II. je bil strašen razsipnik. Njegova kratka vloga, ki jo je igral v carski državi, je požrla milijone in milijone rubljev ter je spravljala ljudstvo v bes.

Ko se je leta 1791 mudil v Petrogradu, mu noben kuhar ni mogel ustreči. Marsikateri je moral službo pri njem zapustiti. V štirih mesecih je mož potrošil v tem mestu fantastično vsoto 1.200.000 rubljev. Njegovi obedi so veljali dnevno skoraj 1000 rubljev. Ko se je mudil v Jasiju, je odposlal brzega sla, ki je jahal noč in dan, da bi privedel kuharja, ki je edini znal to juho pripravljati tako, kakor si jo je knez zaželel. Naredko je nori razsipnik vsako črešnjo plačeval po 10 do 15 rubljev.

Francoska vojaška letalska šola. — Nemško letalo »Heinkel«, ki so ga Francozi razbili.

Kolikor se spominjam, smo morali biti zelo ubogi, saj sta oči in mati pogosto tožila nad zdravniškimi računi. Oče je včasih delal na mlinu in žagi v Pokagonu za dober dolar na dan. To je bil glavni vir njegovih dohodkov. Spominjam se še, da sem prvič šel v šolo v majhnem kraju Sumnerwilleju, ki je ležal na križišču cest. Moral sem dve milj daleč tleči po umazanih potih in sem prve dni v šoli tako vpil od strahu, da me je učitelj Simon Widwer poslal domov.

Prebivali smo v veliki, nepobarvani leseni hiši s štirimi sobami. Pozimi je bilo v njej tako mraz, da je oče oblagal podzidje z gnojem. Edini vir toplote v hiši je poleg ognjišča bila železna peč. Čev je bila od peči speljana skozi sobo v kateri sva spala brat in jaz, pa ni ogrevala prostora dovolj, da bi se bil stopil sneg, ki je ob viharjih silil skozi razpoke pri oknih. Večkrat je zjutraj ležal sneg tri do štiri palce visoko pod okni.

Preselili smo se v drugo hišo na robu Pokagona, da je oče imel bližje do žage, kjer je zdaj redno delal. Tam smo fantje dobili ošpice, pljučnico in davico. Drugi mlajši brat Paul je zaradi tega umrl. Spominjam se skrbí staršev zaradi stroškov za zdravnika in pogreb. O pogrebu samem pa ne vem ničesar več, razen, da je prišla v hišo majhna, z belo svilo prevlečena krsta. Hodil sem v ljudsko šolo v Pokagonu, a sem zaradi pogostih dolgih boleznij v učenju daleč zaostal.

Nekaj pozneje smo prebivali v drugi hiši na robu vasi. Iz Pokagona smo šli na nerodovito kmetijo, ki je bila last Johna Phillipsa in je ležala na pol poti med Pokagonom in Cassopolisom. Njive so bile pečene, kamnite, po njih so se vlekle številne struge potokov. Brat in jaz sva hodila v dve milj oddaljeno šolo v Hampshireju, v vaško enorazrednico. Ta čas smo dobili majhno sestro, Marto. Čeprav je bila zemlja zelo siromašna in izsesana, izrpana zaradi pomankanja gnoja, je bila vendar hiša najboljša, kar smo doslej stanovali.

V tej hiši sem prvič poskusil pisati in sem ukradel pesem o

naravi iz lista »Pensylvannia Grite«, kar mi še zdaj povzroča neprijeten občutek, če mislim na to.

Rad bi bil bral, toda doma ni bilo druge knjige kakor pol ducata broširanih romanov in knjiga o izkopavanjih v Ninivah. Mučil sem očeta, naj se naroči na dnevnik »Kalamasoo Gazette« ter si izposojal knjige pri ženi našega najbližjega sosedu. Knjiga o življenju na Kitajskem, katere se živo spominjam, je vzbudila v meni hrepenenje, da bi videl tuje dežele.

Kolikor se spominjam, smo bili na Phillipsovi kmetiji čisto srečni, dokler nam ni suša uničila pšenice in ovsu. Menice za naša konja in za kmetijsko orodje so zapadle. Očeta je hudo skrbelo. Odločil se je, da bo šel čez poletje žet v južno Dakoto, kjer so dobro plačevali, po dva in pol dolarja na dan. Kolikor se spominjam, je bilo tedaj prvič, da ga ponosi ni bilo doma. Razločno še vidim, kako me je poljubil, ko je šel na postajo v Cassopolis. Ker je bila naša rodbina zelo umirjena, je to storil prvič od mojih detinskih let. Še danes čutim zgačkanje njegovega neobritega strnišča.

Toda bil sem ponosen, ker naj bi tisto poletje pomagal pri sejanju koruze. Prvič sem zdaj delal po vseh pravilih na njivi. Bil sem premajhen in ne zadosti krepak, da bi naprezal in izprezal konje, to je morala delati mati. Ročaji pluga so bili zame previsoki. Delo na vročih, prašnih poljih je bilo znojno, toda imel sem prijeten občutek, da pomagam v naši denarni stiski.

Čez nekaj let smo šli s Phillipsovega posestva na rodovitnejšo kmetijo, ki je bila last van Vlearja, mojega starega strica, in je ležala pet milj od Dowadiaca. Izsekal si jo je bil v gozdu, še preden je Michigan bil mesto. Z Van Vlearjeve kmetije sem hodil v kakih pet milj oddaljeno šolo v Pokagonu. Ko sem se prerinil skozi osnovno šolo, sem romal v pet milj daleč v Dowadie na višjo šolo. Tista leta, ko sem vsak dan moral hoditi v šolo od štirih do desetih milj, sem premeril najmanj 15.000 milj. To je več kakor razdalja, ki je premerila svetovni letalec okrog zemlje.

Pot brez miru
W. Miller

Thoreaujeva filozofija se mi zdi, da uči naslednja temeljna načela: bogatiš, če imaš malo potreb. Pred usodnimi udarci življenja se do določene stopnje lahko zavaruješ, če se sem pa tja umakneš v samoto. Ljudje imajo prav za prav malo neobhodnih (varnih) potreb in teh malo je lahko zadovoljiti. Lahko si srečen, če imaš v zalogi toliko duševne moči, da čutiš radost in navdušenje nad naravo in naravnimi rečmi.

Ta modrost mi je dajala poguma in bi lahko v teh časih gospodarske in politične stiske pomagala milijonom.

Bil sem deležen izredno napetega, razburjivega življenja, da mi je zastajal dih, toda pogosto sem si želel, da bi mogel najti mir iz modrijanove knjige.

Rodil sem se pred pet in štiridesetimi leti na zavoženi najemniški kmetiji blizu neznanne vasi Pokagon v Michiganu, pet milj od našega najbližjega glavnega mesta Dowadiaca, ki je štelo pet tisoč ljudi. Razen tega, da sva za dve leti mlajši brat Milo in jaz imela koze, ošpice, oslovski kašelj in škrlatinko, mi je od te kmetije ostalo le malo v spominu.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič. — Izdajatelj: inž. Jože Sodja. — Urednik: Mirko Javornik. — Rokopisov ne vračamo.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6-III. Telefon št. 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.